

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **I. S. I.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2005, č. j. 5 Az 13/2004 - 58,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2005, č. j. 5 Az 13/2004 - 58 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalovaný jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze, kterým bylo zrušeno jeho rozhodnutí ze dne 6. 2. 2004, č. j. OAM-76/LE-04-06-2004. Tímto rozhodnutím stěžovatel neudělil žalobci azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů a rozhodl, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Městský soud v Praze jeho rozhodnutí zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení, neboť dospěl k závěru, že stěžovatel před vydáním rozhodnutí nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, neboť během správního řízení nepřihlédl k žalobcovým sníženým komunikačním schopnostem a nedostatečně ho vyslechl stran konfliktu vesnic, konkrétně zda se ve skutečnosti nejednalo o konflikt motivovaný náboženskými či etnickými důvody.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti výslovně uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“) a rozsudek městského soudu považuje za nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že by žalobce řádně nevyslechl, a odkazuje k tomu na správní spis, zejména na protokol o výpovědi žadatele o azyl. Za nedůvodnou považuje také výtku soudu, že se měl dotazovat i na skutečnosti žalobcem neuvedené a že se měl pokusit blíže objasnit, zda se v případě konfliktu vesnic nejednalo o etnické či náboženské násilí. Žalobce totiž sám uvedl (a to několikrát), že se jednalo o spor o majetek (konkrétně o vlastnictví pozemků), tuto skutečnost pak potvrdil i v řízení před městským soudem, kde také uvedl, že o azyl nežádá z náboženských ani etnických důvodů. Stěžovatel proto nerozumí výtce městského soudu, aby tuto skutečnost hlouběji přezkoumal. Naopak se domnívá, že by se jednalo o nadbytečný až návodný úkon správního orgánu a odkazuje k tomu na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 170/2004 - 77, kde se soud vyjádřil k tomu, že řízení o udělení azylu je provázeno zásadou aktivity žadatele. Pokud jde o informace o zemi původu, které stěžovatel použil, tak se jednalo o nejaktuálnější informace, které v době rozhodování byly dostupné. Stěžovatel se domnívá, že žalobcův případ řádně posoudil a neshledal u něj existenci žádné skutečnosti, která by se dala podřadit pod důvody pro udělení azylu. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce nevyužil možnosti vyjádřit se ke kasační stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel výslovně uvádí, že uplatňuje důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a rozsudek městského soudu považuje za nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů. Konkrétně však stěžovatel brojí proti závěru městského soudu, že nedostatečným způsobem zjistil skutkový stav věci a že měl žalobce vyslechnout podrobněji. Spíše než o tvrzenou nepřezkoumatelnost se tak jedná o nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy otázky, zda skutkový stav zjištěný stěžovatelem ve správním řízení je dostačující pro rozhodnutí o udělení azylu či nikoliv.

K tomu ze správního a soudního spisu vyplynulo, že žalobce dne 1. 2. 2004 učinil do protokolu prohlášení o azylu podle § 3 zákona o azylu. V žádosti o azyl ze dne 3. 2. 2004 žalobce uvedl, že nemá žádnou rodinu ani domov a do Afriky se již vrátit nechce, neboť je tam spousta problémů. V případě návratu do vlasti se obává toho, že ho lidé z vedlejší vesnice zabijí. Z protokolu o pohovoru k důvodům jeho žádosti vyplynulo, že žalobce nikdy nechodil do školy, neumí počítat, číst ani psát. Bydlel spolu s rodiči ve vesnici I. a pracoval v lesích a někdy pomáhal na poli. Rodina byla velice chudá. Mezi žalobcovou vesnicí a vesnicí sousední se vedl spor o vlastnictví pole, který v lednu 2004 vyústil v napadení žalobcovy vesnice a spousta lidí byla zabita (mezi nimi i oba žalobcovi rodiče). Žalobci samotnému se podařilo utéct do L.. Tam se dva dny ukrýval a třetí den na procházce potkal muže, kterého požádal o pomoc. Ten mu za peníze, které si žalobce při útěku z domu spolu s fotografiemi vzal (300 000 Nara), opatřil cestovní pas a letenky. Žalobce poté přes Dubai, kde se týden zdržel, odletěl do České republiky. K dotazu žalovaného uvedl, že žádné jiné potíže, než ty mezi vesnicemi způsobené sporem o pole neměl. Také sdělil, že proti výhrůžkám nikdy nic nepodnikli a ani nikoho nepožádali o pomoc. Z vesnice si žalobce pamatoval jen, že tam byl katolický kostel, který s matkou

navštěvoval a jehož jméno nezná, řeka E. a ulice L. S., kde bydlel. Stěžovatel se žalobce rovněž dotázal, proč o azyl nepožádal ihned po příletu do České republiky, ale až poté co byl policií zadržen, protože měl falešné vízum. K tomu žalobce uvedl, že o azyl původně požádat nechtěl, rozhodl se tak učinit až po té, co měl být vrácen zpět do Nigerie. O azyl chtěl požádat pouze v případě, že se mu nepodaří sehnat práci a bydlení. Dále sdělil, že v Nigerii neměl žádné problémy kvůli své rase, národnosti nebo náboženství a ani s policií nebo jinými státními orgány. Rozhodnutím ze dne 6. 2. 2004 mu stěžovatel azyl neudělil a rozhodl, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění pak uvedl, že žalobce neměl problémy z azylově relevantních důvodů, spor mezi vesnicemi, jehož byl žalobce součástí, byl totiž majetkového charakteru. Navíc se žalobce ani nepokusil požádat o ochranu příslušné nigerijské státní orgány. Rovněž poukázal na to, že žalobce neuvedl žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly jeho strachu z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti nebo příslušnosti k určité sociální skupině.

Proti tomu podal žalobce žalobu, kde namítal nedostatečně zjištěný skutkový stav věci a v důsledku toho nesprávné posouzení jeho žádosti. Stěžovatel podle něho neshromáždil poznatky o zemi původu, resp. zprávy, které si opatřil, vypovídají pouze o obecné situaci v Nigerii a nemají žádný přímý vztah k situaci žalobce. Rovněž uvedl, že jeho strach z násilných zásahů spadá pod obavu z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině. V řízení před městským soudem proběhlo ústní jednání, kde žalobce poukázal mimo jiné na to, že v Nigerii dochází mezi křesťany a muslimy ke konfliktům. V jeho vesnici došlo ke konfliktu o půdu. K dotazu soudu nedokázal odpovědět na to, které náboženství ve které z vesnic převažuje. Dále uvedl, že představitelé vesnic jsou muslimové – ti také v Nigerii převažují, a žalobce se jich bojí. Na státní orgány se neobrátil, neboť by mu stejně nepomohly, navíc se jich žalobce také bojí. Městský soud se žalobce opakovaně dotázal, zda se předmětný konflikt mezi vesnicemi týkal pouze polí nebo byl též motivován nábožensky. Žalobce sdělil, že se nejednalo o konflikt náboženský, přestože v jeho vesnici převažují křesťané, zatímco ve vesnici sousední jsou to muslimové. Dodal také, že o azyl nežádá z náboženských důvodů, ale pouze proto, že se v Nigerii s ohledem na řadu ozbrojených konfliktů necítí bezpečně. Městský soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění poukázal na žalobcovy omezené komunikační schopnosti, které měly vyplynout z ústního jednání před soudem, a uložil mu žalobce vyslechnout znovu a podrobněji a to i o věcech, o kterých žalobce výslovně nemluvil, zejména se zaměřením na to, zda konflikt mezi oběma vesnicemi není na místě posoudit jako náboženský či národnostní. Rovněž poukázal na to, že stěžovatel vycházel ze zpráv obsahujících informace o situaci v Nigerii v letech 2000-2003, přestože žalobce vlast opustil v lednu 2004.

Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích konstantně uvádí, že v řízení o udělení azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu a který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Toto tvrzení žadatele o azyl není možné nahradit žádnou činností správního orgánu. Správní orgán není povinen seznamovat žadatele o azyl s důvody, pro které by mohlo být jeho žádosti vyhověno, a není povinen, ale ani oprávněn takové skutečnosti třeba jen naznačovat (viz např. rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 5 Azs 50/2003 - 47 nebo ze dne 16. 5. 2004, č. j. 1 Azs 45/2004 - 47). Stěžovatel k tomu správně poukazuje také na rozsudek zdejšího soudu ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 170/2004 - 72, kde soud mimo jiné uvedl, že *správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy,*

jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. Ze žádného ustanovení tohoto zákona (zákona o azylu) nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikala povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle § 32 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. ..... Na tomto místě je třeba zdůraznit logiku řízení o žádosti o udělení azylu, které je provázeno zásadou aktivity žadatele o azyl. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován.

Přes nedobrou bezpečnostní situaci, která v Nigerii dlouhodobě panuje, má v daném případě Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatel dostatečným způsobem zjistil skutkový stav věci a jeho rozhodnutí proto nemělo být zrušeno. Žalobce totiž v pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu opakovaně uváděl, že konflikt vesnic, kvůli kterému Nigerii opustil, nebyl způsoben náboženskými ani národnostními důvody, nýbrž se jednalo o spor o majetek. Tuto skutečnost žalobce potvrdil i v řízení před městským soudem, a to opět opakovaně. Není tedy třeba, aby se ho stěžovatel na podstatu tohoto konfliktu znovu podrobněji dotazoval, jak po něm požadoval městský soud. Tím spíše, když z protokolu o jednání ze dne 12. 1. 2005 žádné omezené komunikační schopnosti žalobce nevyplynuly. V daném případě by takový postup totiž byl zcela v rozporu se shora popsanou zásadou aktivity žadatele o azyl a jednalo by se tak o vybočení z ustáleného přístupu soudů k této problematice. Městský soud tudíž postupoval nezákonně, pokud rozhodnutí stěžovatele z tohoto důvodu zrušil.

I když to městský soud stěžovateli výslovně nevytýká, nýbrž v rozsudku pouze na okraj zmiňuje, Nejvyšší správní soud považuje za vhodné také uvést, že informace, které stěžovatel v řízení o udělení azylu použil (tj. zprávy o dodržování lidských práv vydané Ministerstvem zahraničí USA za roky 2001 a 2002 a zpráva Ministerstva vnitra Velké Británie o Nigerii z října 2003) jsou v daném případě dostatečně aktuální, a to zejména s ohledem na datum odjezdu žalobce z Nigerie (leden 2004) a datum rozhodnutí žalovaného (6. 2. 2004). Nikoli nepodstatnou je v dané souvislosti rovněž skutečnost, že žalobce během správního řízení žádné azylově relevantní důvody ve smyslu § 12 zákona o azylu neuvedl a dále skutečnost, že jeho postup po opuštění země původu snaze o záchranu před pronásledováním nijak nenapovídal. Žalobce před příletem do České republiky několik dní pobýval v jiné zemi, která by mu mohla být zárukou před možným pronásledováním, přesto pokračoval v cestě do České republiky. V ní o azyl požádal v důsledku skutečnosti, že bylo odhaleno jeho falešné vízum. Výslovně uvedl, že pokud by nebyl z tohoto důvodu zadržen, neměl to v úmyslu. Motivaci žádosti lze označit za účelově sledující cíl pouhé legalizace pobytu a ochrany před vyhoštěním.

Naplnění uplatněného důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tak bylo shledáno.

Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení, je městský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s.

V novém rozhodnutí rozhodne městský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu